

דף ג.

עין משפט א.

או"ח סימן תרלד פ"א

א. סוכה שאין בה שבעה טפחים על שבעה טפחים פסולה. ואם היא עגולה צריך שיהיה בה לרבע ז' על ז' ע.

עין משפט ב.

או"ח סימן תרלד פ"ד

ה. ג. מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושולחנו חוץ לסוכה פ ואכל שם כאילו לא אכל בסוכה ז. ואפי' אם היא סוכה גדולה ק גזירה שמא ימשך אחר שולחנו.

ס. מימרא דרב הונא בסוכה דף ג'. ובגמ' ט"ו. והטעם דהלכה שצריכה להחזיק ראשו ורובו ושולחנו, וכתב הרא"ש היינו ז"ט. ואם היתה באורך יותר מז"ט וברוחב פחות מז"ט פסולה. ט"ז ס"ק א'. ומ"א ס"ק א', ודלא כהב"ח דהעלה להכשירה אלא להלכה כל שאין בה לרבע ז' על ז' פסולה אפי' בדיעבד.

ה"ה אם הסוכה גדולה ויש קרן אחת משוך לפניו שאין בו ז' על ז' אסור לישיב שם כיון שהמקום צר לו לשבת שם. מ"א ס"ק א'. מ"ב אות א'. סוכה שהיא ו"ט על ו"ט ויש דופן אחד שעוביו טפח גבוה עשרה טפחים שעליו מסדר שולחנו אם הוא חזק ומגובהו ולמעלה יש ג"כ עשרה טפחים אז נוהגים להקל דמחשיבים כאילו קרקעית הסוכה מגיע עד ראש אותו דופן. ועיין בכה"ח באות ו'.

ע. ואז כל הסוכה כשרה לישיב בה וא"צ לצמצם ולישיב דוקא בתוך הריבוע. מ"ב אות ג'. ושיעור העיגול שבתוכו אפשר לרבע ז' על ז' הוא כט' טפחים ושני חמשיות מטפח. ב"י.

פ. ואם רק מקצת שולחנו חוץ לסוכה מותר, דלא גזרינן בזה שמא ימשך. כה"ח אות י"א. ואם שולחנו עומד תחת סכך פסול מדרבנן יש להכשיר דלא גזרינן גזירה לגזירה מ"מ לכתחילה יש להחמיר כשבידו לתקן. שם אות י"ב.

צ. וא"כ אם עבר ואכל אפי' שלא נמשך אחר שולחנו בלילה ראשונה צריך לחזור ולאכול. שם אות י"ג.

ק. ולדעת התוס' בסוכה דף ג' ע"א דמן התורה לא יצא כיון דרבנן גזרו, אבל להר"ן וריטב"א רק מדרבנן לא יצא, ולענין דינא בלילה הראשון יחזור ויאכל אך לא יברך. עיין במ"ב בב"ה.

ק. זהו דעת הר"ף והרמב"ם, אבל הר"ן גיאת והרז"ה והרא"ש פסקו דיצא בסוכה גדולה, והשו"ע פסק להחמיר, כרוב עמודי הוראה הר"ף והרמב"ם.

עין משפט ג.

יו"ד סימן רפו פעיף יג

יג. בית שאין בו ד' אמות על ד' אמות פטור^ר, ואם יש בו כדי לרבע
בו ד' אמות על ד' אמות^ש בשוה אע"פ שארכו יותר על רחבו או
שהוא עגול או בעל ה' זוויות חייב.

דף ג:

עין משפט א.

או"ח סימן שפו פעיף ג

ג. ד. אם רגילים^ח ליתנו תמיד בבית ידוע אין להם לשנותו ולתת אותו
בבית אחר^א, משום דרכי שלום^ב, ואפי' קטן^ג יכול לגבות הערוב
ולאוספו.

הגה: המנהג בזה"ז להניח הערוב בבית הכנסת, וכן נהגו הקדמונים. ונראה
הטעם^ד, דערובין שלנו יש להם דין שיתוף ואין צריך להניח בבית

ר. מבריייתא בסוכה דף ג' ע"א וכגירסת הרי"ף שם.

ש. רמב"ם פ"ו, אבל הרא"ש ס"ל דאינו חייב עד שיהיה מרובע ד' על ד', וכתב הש"ך
דבכה"ג יש לקובעה בלא ברכה או יברך תחילה על אחרת שבאותו מקום שיש ד' על
ד' מרובע.

ת. אבל אם עדיין לא הורגלו מותר לשנותו לבית אחר, מ"ב אות כ"ד, ואם יש להם סיבה
וטעם גדול מותר לשנותו גם ממקום שהיו כבר רגילין להניחו שם, מ"ב - כ"ה.

א. ואפי' מת הראשון, ואפי' הראשון עם הארץ והשני ת"ח אין משנים.

ב. ואז הנכנסים שם ולא יראו ערוב יחשדו לבני החצר שמטלטלין בלא ערוב וזהו
הדרכי שלום כאן, או שיחשדו בבעל הבית שגונב הערוב וע"כ הוציאוהו מאצלו ויבואו
לידי מחלוקת. ונפ"מ בפירושים אם מכר הבית לאחר. ועיין במ"ב אות כ"ז.

ג. דאין זה משום קנין שצריך שיהיה בן דעת להקנות, ואף שאין במעשה הקטן כלום,
מ"מ הערוב נעשה ממילא כשהונח בבית. ומ"מ ע"י עכו"ם אסור לקבצו לכתחלה
דחשוד לגנוב ולהחליף טוב ברע. מ"ב אות כ"ח.

ד. הגם שביית הכנסת אינו ראוי לדירה מפני קדושתו, שהרי הדירה הוא מקום
לאכילה, ואסור לאכול בביהכנ"ס רק ללומדים שם, כמ"ש בסי' קנ"א, מ"מ יש לקיים
המנהג שערובין שלנו יש להם דין שיתוף מבואות, דהיינו שכל החצרות והבתים שבמבוי
משתתפין יחד בערוב זה, ושתופי מבואות א"צ להניחו כלל בבית דירה רק במקום
המשתמר לבד כמ"ש בסי' שפ"ו. מ"ב אות כ"ט.

דירה ה', ועיין לקמן בסי' שפ"ו-שפ"ז.

עין משפט ב. או"ח סימן שפו סעיף א

א. אסרו חכמים לטלטל מן החצרות למבוי י', והתירו ע"י שיתוף שגובין פת או מיני מאכל מכל חצר ז' ונותנים אותו בחצר אחת ורואים כל החצרות כחצר אחת. וכל המבוי כאילו פתוח לאותו חצר. ויכולים ליתנו באויר החצר או אפי' בבית שאין בו ד' אמות על ד' אמות ה', וצריך ליתנו רק במקום המשתמר ט' וע"כ אין לתת אותו באויר המבוי כי שם אינו משתמר.

עין משפט ג. או"ח סימן שפו סעיף ג

עיינ לעיל עין משפט א

עין משפט ד. או"ח סימן שע סעיף א

א. הדר בבית שער, או באכסדרה או במרפסת שנמצאים בחצר אינם חשובים כדירה י' לאסור על בני החצר, אבל הדר בבית התבן או בבית העצים או בית הבקר והאוצרות כ' אוסר על בני החצר.

ה. ולפ"ז שאין ביהכנ"ס נחשב לבית דירה, נחשבת רק כחצר השותפין ומותר לטלטל ממנה לחצר אחרת בלי ערוב חצירות, דכל החצרות רשות אחת כמבואר בסי' שע"ב. מ"ב אות ל'.

ו. ברייתא שבת ו' וכפי' רש"י שם. וגזרו בו אטו מרשות הרבים לרשות היחיד.

ז. משנה ערובין כ"ו וברייתא שם בדף פ"א.

ח. והגם שלענין ערובי חצרות בעינן דוקא פת כמו בסי' שס"ו, שאני שם דהערוב משום דירה, ודירתו של אדם אינו נמשך אלא אחר פתו, משא"כ שיתופי מבואות דאינו אלא לשתי רשות החצרות שבמבוי ולא רשות הבתים, וחצרות לאו דירות הם ע"כ די בכל דבר מאכל ומטעם זה מהני גם לתת אותו באויר החצר ולא בבית דירה. מ"ב אות ג'.

ה. דלא גרע מאויר החצר.

ט. ואויר חצר נקרא משתמר אבל לא אויר מבוי.

י. כיון שעוברים דרך שם אינם חשובים דירה. וה"ה סוכה בחג ג"כ לא חשיבה דירה לאסור. וכן בית שאין בו ד' אמות על ד' אמות אינו אוסר דלא נחשבת לדירה, מ"ב אות ד'.

כ. דחשובים דירה אף שרק אוכל ואינו ישן שם הוי דירה דבמקום הפת גורם, מ"ב אות ה'. ואוסרין עד שיתנו חלקם בערוב.

עין משפט ה. אר"ח סימן שמו פעיף ג
עיינ לעיל עין משפט א

עין משפט ו. אר"ח סימן שפו פעיף א
עיינ לעיל עין משפט ב

עין משפט ז. אר"ח סימן שצח פעיף ו

ו. היה בית קרוב לעיר שבעים אמה, ובית שני קרוב לבית הראשון ג"כ שבעים אמה, ובית שלישי קרוב לבית השני שבעים אמה וכן עד מהלך כמה ימים, הכל כעיר אחת, וכשמודדין מודדין מהבית האחרון, ובלבד שהבית האחרון יהיה בית דירה בשיעור ד' אמות על ד' אמות או יותר^ל. ה"ה ביכנ"ס שיש בו בית דירה לחזנים, ובית תפלה של האינם יהודים שיש בו בית דירה לכהניהם, וכן האוצרות שיש בהם בית דירה, והגשר והקבר שיש בהם בית דירה, וכן שלש מחיצות שאין עליהם תקרה ויש בהם ד' אמות על ד' אמות, והבית הבנוי בים, ושתי מחיצות שיש להם תקרה^מ, ומערה שיש בנין על פיה ויש בה בית דירה, כל אלו מצטרפין עם העיר אם היו בתוך שבעים אמה ושני שלישי, ומאותו הבית היוצא רואים כאילו חוט מתוח על פני כל העיר, ומודדין חוץ מאותו החוט אלפים אמה.

ז. שתי מחיצות שאין עליהם תקרה אפי' שדרים בניהם, והגשר, והקבר ובית הכנסת, ובית התפלה של אינם יהודים והאוצרות אם אין בכל אלה בית דירה אין מצטרפין עם העיר, וה"ה הבור והשיח והמערה והשובך ובית שבספינה^נ אין מצטרפין לעיר.

הגה: ואם היו שני בתים כאלו כנגד קצוות העיר^ו, דינם כעיר העשויה כקשת.

- ל. בכורגנין א"צ להיות ד' אמות על ד' אמות וכמו בסוכה דף ג' כ"כ בדגול מרבבה.
- מ. ואין לגרוס ומעזיבה וט"ס הוא, מ"ב אות ל"ב.
- נ. אפי' שיש שם בית דירה כיון שלא קבועה הספינה במקומה ופעמים הולכת מחוץ לשבעים אמה, מ"ב אות ל"ד.
- ס. כך הגיה במ"ב אות ל"ה בדברי השו"ע.

הו"מ סימן קעב פעיף ה

עין משפט ז.ט.

ח ט. בית שאין בו ד' אמות על ד' אמות, אין לו ד' אמות בחצר כנגד פתחו^ז, ואם יש בחצר ד' אמות לכל אחד עד פתח הבית חולקין.

הו"מ סימן קעב פעיף א

עין משפט י.

א. חצר שיש בה חלוקה, לפני חלוקתה נותן לכל פתח ד' אמות על ד' אמות לתוך החצר ואם הפתח רחב הרבה נוטל ד' אמות לתוך החצר על פני כל רוחב הפתח^פ.

אם לאחד שני פתחים ולאחד פתח אחד, זה שיש לו ב' פתחים נוטל לכל פתח ד' על ד' אמות, וזה שיש לו פתח אחד נוטל ד' אמות לפתח אחד שיש לו והשאר חולקים בשוה.

והוא שקנו מההפקר וזה פתח ב' פתחים והשני פתח אחד והקיפו אותם^ז עד שנעשה לחצר.

הגה: וה"ה אם חלק נכסיו על פיו^ק ונתן לאחד מבניו בית אחד עם ב' פתחים ולשני נתן בית עם פתח אחד.

אבל שנים שקנו או שירשו^ר הרי קנו וירשו בשוה חלק כחלק ולא יטול

ע. רמב"ם פ"ב משכנים הלכה ח'.

פ. ב"ב י"א ע"א. ואם אין בפתח רוחב ד' אמות משלים מהצדדים ארבע כדי שיהיה לו ארבע על ארבע. וכ"כ הרא"ש בפסקיו פ"א סי' ל"ח. מב"ב ס' ע"א. ושיעור זה צריך כדי לפרק משאו שאין אדם יכול להכנס עם חמורו [והיום עם רכבו] לתוך ביתו וצריך לפרק משאו בתוך אותן ד' אמות שלפני הבית. סמ"ע ס"ק א'.

וחוץ משיעור הפתחים של ד' על ד', אם נשאר ד' על ד' אמות לכל אחד לתשמישו הרי זו חצר שיש בה דין חלוקה. סמ"ע ס"ק ב'.

צ. היינו אח"כ דאם הקיפו אותם קודם שבנו או בשעת ההקפה בנו זכו ביחד בשוה. סמ"ע ס"ק ג'.

ק. אף שהרמ"א הביא בשם י"א, כתב הב"ח דגם ר"י הלוי מודה בזה. ש"ך ס"ק ב'. ר. והא דאמרינן ב"ב דף ז' ע"ב האחים שחלקו אין להם דרך זה על זה, ולא חלונות ולא סולמות וכו'. כתב הרא"ש ב"ב פ"א סי' ל"ח שמירי שחלקו בלא שומא ולא העלה אחד לחבירו בדמים וזה מש"כ המחבר בסעיף ב'. סמ"ע ס"ק ד'. ואין מחלוקת בהני אוקמתות דמר אמר חדא ומא"ח ולא פליגי.

והש"ך בס"ק ג' כתב האי דאחים שחלקו מיירי בחלונות ודרך שאין לו צורך כ"כ, שיש לו חלונות ודרך ממקום אחר, אבל ד' אמות שלפני הפתח שהם צורך יותר לכך בהעלו דמים אחד

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאהרן שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

האחד יותר מחבירו כלום ואפי' קדמו וחלקו הבתים לפני חלוקת החצר אין אומרים שזה שעלה בחלקו ב' פתחים יקה ד' אמות לכל פתח אלא חולקים בשוה.

או"ח סימן תרלג סעיף ג

עין משפט כ.

ג. סוכה שחללה יותר מעשרים אמה ותלה בה דברים נאים וע"י כן נתמעט חללה לא הוי מיעוט **ש** להכשירה, וה"ה אם מיעטה בכרים וכסתות אפי' ביטלם שם **ת** לא הוי מיעוט.

לחבירו יש להם ד' אמות לפני כל פתח.

ש. וי' דלאו מין סכך הוא, רש"י. ודוקא סדינים מצויירים אבל נוי סוכה מעשבים דראויים לסכך ממעטים, כך כתב במשב"ז אות ג', אבל מהלבוש משמע דכל לנאותה אפי' ע"י סכך כשר אינו ממעט. מ"ב אות ז'.

ת. כיון שאין דרך העולם לבטלן שם, דעתו בטלה אצל כל אדם. לבוש. לפ"ז נראה דגם אם הסוכה גבוה רק עשרה טפחים ומיעטה בכרים וכסתות לא הוי מיעוט לפוסלה שאין דרך העולם לבטלן שם. כה"ח אות י'.